

N:o 49.

Af herr **J. A. Johansson** i Strömsberg, *om nedsättning af räntan å af staten till enskilda jernvägar utlemnade lån.*

För att befordra anläggning af enskilda jernvägar inom skilda delar af landet har Kongl. Maj:t på grund af från Riksdagen derom erhållet uppdrag vid flere tillfällen beviljat de enskilda jernvägsbolagen lån mot säkerhet af första in-teckning i jernvägen med alla dess byggnader, materiel och inventarier och mot en ränta och amortering, som bestämts i förhållande till den vid lånets utlemnande gällande räntefot.

Då enskilda jernvägar först började anläggas inom vårt land, ansågo vederbörande, såsom mig synes med full rätt, att allt möjligt understöd från statens sida borde lemnas dessa företag. På senare tider synes en helt annan åsigt gjort sig gällande, så att staten numera i stället för att gynna dessa företag, synes vilja begagna sig af den beroende ställning, hvori bolagen på grund af den lemnade koncessionen stå, för att af företaget bereda sig största möjliga inkomst. Så t. ex. hafva en del äldre privatbanor rättighet att vid anknytningsstationerna använda statens tjänstemän och lokaler för skötandet af sin trafik, då deremot de yngre banorna få för dessa förmåner betala en del måttliga, en annan del oskäligen belopp.

För hvarje i jernvägsförvaltningens mysterier oinvidg person är det obegripligt, hvarför privatbanorna, som tillföra statsbanan en myckenhet trafik, af hvilken de faktiskt hafva mindre besvär, än om de skulle uppsamla den i mindre poster från landsvägen, utom det att den bereder statsbanan minskning i göromål, äfven skall betala stundom ganska dryga afgifter. Bemärkas må att hvarje annan person eller bolag, exempelvis ångbåtsbolag, eger rättighet att utan särskild afgift och i hvilka kvantiteter som helst aflemna passagerare och gods för

befordran utan att därför behöfva erlägga några extra afgifter, men icke så med en del af våra enskilda jernvägar.

Vid anläggning af en enskild jernväg är det vanligt att den enskilda jordegaren får göra oftast mycket känbara uppoffringar för att få jernvägsstation i sin närhet. Att till exempel statens domäner, som få nytta af ett dylikt företag, borde bidraga åtminstone med tillsläppandet af fri jord till jernvägslinie eller stationsområde, der sådant behöfdes, vore väl icke för mycket begärdt, men nej, dessa förmåner skola af det fattiga bolaget till fullo betalas efter expropriationsnämndens värdering.

Af de utgifter, som åligga det oftast med små tillgångar arbetande jernvägsbolaget, är i allmänhet räntan på statslånet den största och svåraste att få ihop medel till; ja, mången gång måste bolaget för att kunna fullgöra denna betalning afstå från inköp af materiel och dylikt, som är nödvändigt för att på ett för allmänheten tillfredsställande sätt sköta trafiken. Så mycket hårdare kännes detta, när räntan på penningar fallit så betydligt som nu är förhållandet, sedan jernvägslånen af staten utlemnades. Då man dertill betänker den orättvisa, som ligger deruti, att en trakt fått icke allenast anlägga sin egen jernväg utan äfven deltaga i kostnaderna för anläggning af statsbanorna — hvaraf nyttan nästan uteslutande tillfaller de i närheten af dem boende, utan att de i högre grad betungats än de mest aflägsna — då tycker man verkligen att staten icke borde åtminstone allt för hårdt skattlägga den enskilda jernvägen.

På grund af hvad jag sålunda anfört vågar jag föreslå,

att Riksdagen ville besluta, att räntan å alla de af staten till enskilda jernvägsbolag lemnade lån måtte från den 1 januari 1891 nedsättas till 4 procent och amorteringen å samma lån utgå med en half procent årligen.

Stockholm den 23 januari 1890.

J. A. Johansson.